HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

רבי יהודה לטעמיה דאמר [א]מין במינו לא בטיל אבל לא נימוח מאי לא תעלה אדתני אבל חתיכה של חטאת טהורה שנתערבה במאה חתיכות של חולין טהורות לא תעלה ניפלוג וניתני בדידה בד"א בשנימוחה אבל לא נימוחה לא תעלה טהורות בטהורות עדיף ליה ולר"ל מאי שנא רישא ומ"ש סיפא א"ר שישא בריה דרב אידי רישא בטומאת משקין דרבנן סיפא דאורייתא אבל טומאת שרץ מאי לא תעלה אדתני סיפא אבל חתיכה של חטאת טהורה שנתערבה במאה חתיכות של חולין טהורות לא תעלה ניפלוג וליתני בדידה במה דברים אמורים בטומאת משקין אבל בטומאת שרץ לא טהורה בטהורות עדיף ליה רבה אמר רישא איסור לאו סיפא איסור כרת והא רבה הוא דאמר כל [ג]בדאורייתא לא שנא איסור לאו ולא שנא איסור כרת קשיא רב אשי אמר סיפא משום דהוי ליה [ג]דבר שיש לו מתירין [א]וכל דבר שיש לו מתירין אפילו באלף לא בטיל והא דרב אשי [ד]בדותא היא למאן אי לכהן מישרא שרי אי לישראל לעולם אסור אלא הא דרב אשי בדותא היא וסבר ר' יוחנן תרומה בזמן הזה דאורייתא והתניא [ה ב]שתי קופות אחת של חולין ואחת של תרומה ולפניהם שתי סאין אחת של חולין ואחת של תרומה ונפלו אלו בתוך אלו הרי אלו מותרים שאני אומר תרומה לתוך תרומה נפלה וחולין בתוך חולין נפלו ואמר ריש לקיש והוא שרבו חולין על התרומה ור' יוחנן אמר [ג]אע"פ שלא רבו חולין על התרומה בשלמא לריש לקיש קסבר בדרבנן נמי רבויא הוא דבעינן אלא לרבי יוחנן קשיא הא מני רבנן היא

ואנא

רש"י

ר' יהודה לטעמיה. בכיסוי הדם ובהקומץ: **אדתני אבל חתיכה כו'.** דמשמע טעמא משום דהפסד מועט הוא נפלוג בדידה ואע"ג דליכא תקנתא לא בטלה: **טהורה בטהורה עדיפא ליה.** לאשמועינן דאע"ג דשתיהן טהורות ושייך בהו ביטולא טפי דאשכחן במסכת תרומות (פ"ה מ"ג) דתרומה טהורה בחולין טהורין הכל מודין שעולין ובתרומה טמאה בטהורה חלוקים ב"ש וב"ה (שם מ"ד) ועוד דנימוחה ואפ"ה לא תעלה: **ולר"ל מאי שנא רישא ומ"ש סיפא.** בשלמא לר' יוחנן דמוקי לה בשלימה סיפא כיון דהפסד מועט הוא לא מבטלינן חתיכה שלימה הואיל ודרכו לימנות ואף על גב דלר' יוחנן עיגול דתרומה בטל בחולין דקא מהדר לר"ל והלא אני שונה כו' מכלל דמודה בעיגול דבטיל משום הפסד מועט בחתיכה מודה דיהבינן כולהו לכהן הואיל והיא גופה דאורייתא לא חיישי' להפסד מועט אלא לר"ל דאמר מידי דאורייתא לא בטיל והכא משום דנימוח לא חשיב תו איסור דילה ובטלה סיפא אמאי לא תעלה הא ליתא לאיסורא בעיניה: **אמר רב שישא בריה דרב אידי.** לעולם בנימוחה ורישא בטומאת משקין דרבנן כגון שנטמאה חתיכה על ידי משקין טמאין שנגעו בכלי דמדאורייתא אין משקה מטמא כלי[ו] ואע"ג דאיכא למיגזר משום טומאה דאורייתא מודה ריש לקיש דבטיל הואיל ואין דרכו לימנות: **וסיפא.** קדשים לזר איסור דאורייתא הוא ומידי דאורייתא מין במינו להאי תנא סבירא ליה דלא בטיל ואפילו שאין דרכו לימנות: **ליפלוג וליתני בדידה.** בטומאה וטהרה כדנקט מילתיה ואתי מאי שנא דשבקיה תנא למילתיה למנקט חולין וקדשים: **טהורות בטהורות עדיפא ליה.** וניחא ליה לתנא למיתני טהורות בטהורות דשייך בהו ביטולא טפי כדפרישי' לעיל ואפ"ה אזלינן לחומרא הואיל ואיסור דאוריי': **איסור לאו.** טומאת בשר קדשים לאוכלו בלאו והבשר אשר יגע בכל טמא (ויקרא ז): **סיפא.** קדשים בחולין אתי לידי כרת דאכיל להו בטומאת הגוף וטומאת הגוף בכרת דכתיב [שם] והנפש אשר תאכל בשר ולעולם בשנימוחה: ל"א **לעולם בשלא נימוחה.** ועיגול היינו טעמא דר"ל דבדאורייתא לא בטיל דכיון דתרומה לזר במיתה ככרת דמיא: **והא רבה הוא דאמר.** בפרק בתרא (דף קיט.): **כל בדאורייתא (לא בטיל) ל"ש איסור לאו ל"ש איסור כרת.** אם חשו רבנן לכרת חשו נמי ללאו ועבוד תקנתא: **רב אשי אמר.** בנימוחה וסיפא הוי דבר שיש לו מתירין דמותרין לכהן: **בדותא היא.** דהא דקי"ל (ביצה דף ג:) דבר שיש לו מתירין לא בטיל כגון דמשתרייא למחר למאן דאסירא ליה השתא כגון ביצה שנולדה ביום טוב: **מישרא שרי.** אפילו השתא: **הרי אלו.** החולין מותרין לזר: **והוא שרבו חולין.** שבקופת חולין: **על התרומה.** שבסאה תרומה הלכך תלינן בשאני אומר חולין לתוך חולין נפלו דאי נמי הוי איפכא ונפלה סאה תרומה בקופת חולין בטלה ברובא: **אף על פי שלא רבו.** דסמכינן אשאני אומר: **אלא לר' יוחנן קשיא.** דמי תלינן לקולא באיסור דאורייתא:

ואנא

תוספות

רבי יהודה לטעמיה דאמר מין במינו לא בטיל. דוקא בדבר לח ומתערב אית ליה לר' יהודה דלא בטיל דומיא דדם הפר ודם השעיר דיליף מינה ר' יהודה בהקומץ רבה (מנחות דף כג. ושם) אבל בדבר יבש לא דר' יהודה גופיה אית ליה בפ' נוטל (שבת דף קמא:) דמעלין את המדומע בק"א ואפי' מין במינו כדמשמע גבי ליטרא קציעות ונבלה בהקומץ רבה (מנחות דף כג. ושם) דאיכא למאן (א) דלא בטל היינו בנימוחה וסברא הוא דדבר המתערב מתפשט טעם האיסור בכל ההיתר ולא בטל אבל דבר יבש האיסור מונח במקומו אלא שאין ניכר היכן הוא והיא דשילהי ביצה (דף לח: ושם) דאמר דחיטין ושעורים בטלים לרבי יהודה ולא חטין בחטין בקמח איירי דאל"כ חטין בשעורין אמאי בטל והלא ניכרים הן ועוד נראה דאפילו קמח כיון שלונן הוא ואין טעם מתפשט בטל דאי לאו הכי אפילו קמח חטין וקמח שעורים מין במינו הוא לרבא דאזיל בתר שמא בפרק בתרא דע"ז (דף סו. ושם) כמו חמירא דחיטי וחמירא דשערי אלא התם ברותח איירי ובהקומץ רבה (מנחות דף כג. ושם) דאמר דמנחות שנתערבו לא בטילי לרבי יהודה התם נמי מתוך שומנן מתרככין ונותנין טעם זה בזה א"נ כשיאפה אותן יתנו טעם זה בזה[ז]:

טהורות בטהורות עדיף ליה. דאע"פ שאין איסורה אלא לזרים אפ"ה חמירא ולא בטלה וכ"ש טמאה דאיסורה אף לכהנים ובקונטרס פירש טעם אחר:

בטומאת משקין דרבנן. וקסבר רב שישא בריה דרב אידי דרבנן לא פליגי אדרבי יהודה דאמר מין במינו לא בטל אלא בדרבנן אבל בדאורייתא מודו דלא בטלה אבל לא נימוחה כיון דכל שדרכו לימנות מקדש אף בטומאה דרבנן לא בטל כמו תרומה בזמן הזה דאי הויא דאורייתא לא הוה עיגול בעיגולים עולה אע"ג דתרומת פירות דרבנן:

רישא איסור לאו סיפא וכו'. אמאי דאוקמינן בשנימוחה קאי ובקונטרס פירש דאתי לפרושי בשלא נימוחה ועיגול היינו טעמא דר"ל דמדאורייתא לא בטיל כיון דתרומה לזר במיתה ככרת דמיא וחבילי תלתן של כלאי הכרם אע"ג דאיסור לאו הויא מ"מ לא בטל משום דהוי את שדרכו ודוקא בכל שדרכו הוא דמפליג רבה בין איסור לאו לאיסור כרת ואע"ג דעלה קתני שהיה ר"מ אומר כל שדרכו לימנות מקדש יש לפרש כעין שפי' לעיל דה"ק שהיה ר"מ אומר כל שדרכו לימנות מקדש באיסור כרת או באיסור מיתה והואיל וכן דין הוא שיקדש את שדרכו אפילו באיסור לאו ומיהו לא יתכן כלל לפרש כן דהא חתיכה של חטאת טהורה בחולין עדיפא אפילו מאת שדרכו כדפרישית לעיל מטעם דראויה להתכבד ומשמע דוקא משום דהוי איסור כרת לא בטל אבל איסור לאו בטל:

משום דהוי ליה דבר שיש לו מתירין. למאי דקטעי רב אשי קשה עיגול בעיגולים אמאי עולה דאפילו בדרבנן שמעינן ליה לרב אשי (ביצה דף ד.) דדבר שיש לו מתירין לא בטל ויש להעמיד ההיא דעיגול בעיגולין בתרומה טמאה דאין לה מתירין ומיהו קשה למאי דס"ד השתא אמאי תרומה טהורה עולה בק"א:

שתי קופות אחת של חולין. הקשה הר"ר שמואל מאכוז אדמקשה מברייתא לותיב ממתני' דתרומות (ריש) פ"ז (מ"ה) דתנן ב' קופות אחת של חולין ואחת של תרומה שנפלה סאה של תרומה לתוך אחת מהן ואין ידוע לאיזה מהן נפלה הריני אומר לתוך תרומה נפלה והוו להו לרבי יוחנן ור"ל לאיפלוגי עלה והשיב ר"י דמשום רבותא דר' יוחנן מייתי ברייתא דאפילו בב' קופות ושתי סאין דליכא למימר כולי האי אוקי חולין אחזקייהו דמה שנפל בקופה של חולין ספק הוא ואין לו חזקת היתר שרי בה רבי יוחנן בלא רבייה ואפשר דבסאה אחת אפילו ר"ל שרי בלא רבייה דסמכינן אחזקת חולין שבקופה ומוקי לה אחזקתייהו ולהכי לא פליגי אמתניתין אלא אברייתא:

אלא לר' יוחנן מאי איבא למימר. פירוש כיון דתרומה בזמן הזה דאורייתא היכי סמכינן אשאני אומר להתיר בלא רבייה תימה למאי דסלקא דעתך השתא דתרומה בזמן הזה דאורייתא אפילו הוה מוקי לה רבי יוחנן כשרבו תקשי ליה היכי סמכינן אשאני אומר כיון דאית ליה לרבי יוחנן בריש אלו עוברין (פסחים דף מד. ושם) כזית בכדי אכילת פרס דאורייתא דהכי פריך לה התם ומתוך קושיא זו משני התם הב"ע בתרומה בזמן הזה דרבנן ויש לומר דה"מ למימר וליטעמיך והתם נמי הוה מצי למימר וליטעמיך אפילו כזית בכדי אכילת פרס דרבנן תקשי אמאי אמרינן שאני אומר כיון דרבי יוחנן מוקי לה הכא בלא רבייה וכן דרך הש"ס בכמה מקומות:

ירושה

עין משפט נר מצוה

קלא א מיי' פ"א מהל' יו"ט הלכה כ סמג עשין עה טור ש"ע י"ד סימן קב סעיף א:

קלב ב ג מיי' פי"ג מהלכות תרומות הלכה יד טוש"ע י"ד סימן קיא סעיף א:

תוספות ישנים

רבא אמר רישא איסור לאו. פי' משו"ה אמרינן ברישא תעלה דהא נמי כי תעלה לא תאכל רק לכהנים א) ולוים אלא לאו דטומאה אבל בסיפא אי אמרינן דתעלה בחולין תאכל לישראל ואוכל אותם בטומאת הגוף כי אינו נזהר לאכול חולין בטומאת הגוף ואיכא כרת באכילת קדשים בטומאת הגוף:

א) נ"ל וליכא כאן אלא לאו דטומאת בשר.

מסורת הש"ס

א) זבחים עט. מנחות כב: כג: חולין ק. קח., ב) לקמן קיט. [ושם איתא רבא], ג) [ביצה ג: לט. ב"מ נג.], ד) [עמ"ש על הגליון ב"מ ט.], ה) פסחים ט: מד. נזיר לו: [תוס' תרומות סוף פ"ו], ו) [פסחים יח.], ז) [וע"ע אריכות בזה בתוס' מנחות כב: ד"ה ור"י סבר ותוס' זבחים עג. ד"ה ר"י אומר],

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ר' יהודה וכו' דאיכא למאן דאמר דלא בטל:

מוסף רש"י

וכל דבר שיש לו מתירין אפילו באלף לא בטיל. ואע"ג דמדאורייתא חד בתרי בטיל, דכתיב אחרי רבים להטות, אחמור רבנן הואיל ויש לו מתירין לאחר זמן לא יאכלנו באיסור על ידי ביטול (ביצה ג:). שתי קופות. גדולות ובתוכן דגן דהויא תרומה דאורייתא (פסחים מד.). ולפניהם שני סאין. של פירות (שם ט:). ונפלו אלו לתוך אלו. הסאין לתוך אלו הקופות, וידוע לנו שהאחד נפל בזו והאחד בזו, ואין ידוע אי זה בזו ואין זה בזו (שם). הרי אלו מותרים. פירות של קופות החולין מותרין לזר כבתחילה, אפילו אין בקופה כדי להעלות הסאה באחד ומאה, שאנו אומרים חולין לתוך חולין נפלו, אלמא תלינן לקולא היתר בהיתר ואיסור באיסור ואע"ג דאיכא למימר איפכא (שם).